ҮРҮҤ ТУНАХ ЫҺЫАҔЫНАН!

Чурапчыга күн тахсар !

САҤА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

12+

2017 сыл Бэс ыйын 20 күнэ
ОПТУОРУННЬУК
№ 65
(11375)

Күндү Саха сирин олохтоохторо, ыраахтан-чугастан кэлэр ытык ыалдьыттарбыт!

Саҥаны сайыны үрүйдү көрсөр күүтүүлээх кэрэ-бэлиэ күнэкут тиийэн кэлбитинэн – Үрүҥ тунах ыһыаҕынан эһиэхэ итии-истиҥ эҕэрдэ буолуохтун!

Өбүгэлэрбит былыр-былыргыттан күн мүнүтээн үһүүр кэмигэр куоххэ этэнигэ уктамиитторун бэлэстээр, айыыга чочуоры тэхэрын уорэ-көтө көрсөр, күнтэн күүс ылар үтүө үгэстээхтэрэ. Саха норуотун тыынан айыыларыгар этиэхтэриэн, бу кэмгэ Үөһээ дойдуттан Үрүҥ Айыылар сиргэ түһэннэр, алгыстарын айыылар дьон буолар.

Кэлэйэхтэн колуонээ бэриитэн, үйэлэри үлүүрдээн бөһүгэн кэмнэттэр ниийэн кэлбит үйэлу-быйаҥнытсуттуур Үрүҥ тунах ыһыахтарыгар саха норуотун историята уонна култуурата чаа хааарыгар олук буолбут сиэрбиттүгүмут, тэрүт үгэстэрбит тымыныбуттэр. Ол курдук ыһыах түһүлгэтигэр алгыс, ыалдьыттары көрсүү, саа уотунан айхаллаан Айыыһыттары уонна куох оҕо ыһан сир-дойду иччилэрин кыһыһынан күндүлээһин, ыраастаныы уонна кымыс иһии, күн көрсүү, оһуохай сиэлээри бэлэр, араанчылыыр Күн Дьөһөгөй Айыыга сүгүрүйүү сиэрдэрэ-туомнара, оһуокай, бөҕөстөр күөн күрэхтэрэ, олонхоһуттар күрэхтэрэ уонна да атын тэрээһиннэр ытыллаллар.

Ыһыах – дьону-сэргэни кэрэҕэ үгүйэр уонна түмэр аналлаах судаарыстыбаннай суолталаах бырааһынньык. Саха сирин бары норуоттара түмсүүлээхтэрин, эйэлээхтэрин, хардарыта өйдөһөллөрүн, этэнигэ олоруоллорун көрдөрөр мөһэ бэлиэтин.

Өрөспүүбүлүкэ быйылгы ыһыаҕа Саха сирэ Россия судаарыстыбатыгар холбоспута 385 сылыгар уонна Саха АССР тэриллибитэ 95 сылыгар анаммыт. Бүгүн Саха Өрөспүүбүлүкэтэ Улуу Иһигэр Россия Федерациятын стратегическай суолталаах субъегын быһыытынан XXI үйэ ортотугар диэри сайдыытын соруктарын уонна чочуу былаанын олоҕтон эрэллээхтик уонна эрэллээхтик иннин диэки барар ийэр. Саха сирин олохтоохторо сарсыҥҥыларыгар эрэллээхтэр, өрөспүүбүлүкэ уонна дойду бүттүүн чэчирии сайдарын туһугар тус кылааттарын киллэрэллэр.

Ыһыах алгыстаах түһүлгэтэ бука барыгытыгар күүһү-уоҕу, эрчими эттин, саҥа ситиһиилэргэ кынаттаатын! Ис сүрэхтэн эһиэхэ эйэни, этэҥҥэ буолууну, дьолу баҕарабын!

Үрүҥ тунах ыһыаҕынан!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дархана Егор БОРИСОВ.

Убаастабыллаах Чурапчыбыт олохтоохторо, ыалдьыттара!

Эһигини саха кыһыта барыта долгуйа кэтэһэр, тоҕус томтордоох Чурапчыбыт сиригэр, саамал кымыс ураахтаах, үрдүк айыыларынан алгыс ылар ытык ыһыахпыт күнүнэринэн, ис сүрэхтэн уөрэн туран эҕэрдэлиибит!

Ыһыах хас биирдии уруйгэй саха кыһытыгар, дьылы этэҥҥэ туоран, саҥа кэрдиис кэми көрсөр долгутуулаах, от-мас силигин ситэн турар айылҕатын ситиһэр дьикти түгэнэ буолар. Быйылгы ыһыахпыт биллиилээх суруйааччы, саха бастакы романиһа Семен Степанович Яковлев-Эрилик Эристиин уонна саха суругун-бичигин төрүттээбит лингвист-учуонай Семен Андреевич Новгородов төрөөбүттэрэ 125 сылларыгар анаммыт. Бу күн Чурапчыбыт маанылаах Маҕалайы алаатыгар бука бары биирдэ самаҕылаһан, алгыс ылан, ыһыах сиэрин уөрэн-көтөн, дуоһуйа сынньанаарын диэн ыҥырабыт!

Бука барыгытыгар чиргэл доруобуйаны, тус олоххутугар, дьиэ кэргэннэргитигэр этэҥҥэ буолууну, байылыат олоҕу, үлэлээх сайын үөрэнин үтүө сыыһалааны, үлэҕэ-хамнаска ситиһиилээх түмүктэри баҕарабыт!

"Чурапчы улууһа" МТ баһылыга А.Т. НОГОВИЦЫН,

Улуус депутаттарын Сэбиэтин председателэ Я.П. ОКОНЕШНИКОВ.

Күндү Саха сирин олохтоохторо, ытыктабыллаах ыалдьыттар!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэнин уонна Олонхо уон сылын бэлиэмсэн ыытар Национальнай тэрийэр кэмитиэт ааттыттан эһигини Үрүҥ Тунах ыһыаҕынан эҕэрдэлиибин!

Биһиги норуоппут үһүн кыһыны туоран, этэҥҥэ куоххо үктэнэн, талбаалаах Сахабыт сиригэр саҥаны сайын эргиирин кэлбитин айхаллыы көрсөр өбүгэлэрбит ытык үгэстэрин утумнаан үйэлэр устатыгар сүтэрбэккэ, эчирдээкки ыһыа кэлээ. Саха ыһыаҕа биһиги кэрбүт, кыттыыбыт эрэ сэргиир, ыһыыар, саха омук олоҕо дьоруурун, кэскиллээх, мындыр өйүн, модун санаатын, аар айылҕаҕа амарах сыһыанын, алааһай, ыалдьытымсах бэйэтин айаҕаттык, дьоһуннук көрдөрөр, омуҕу, норуоту түмэр кыаҕа күүһүрэн, кэҥээн иһэр.

Омук буолан турууттун, өбүгэ ытык үгэһэ умнуллубатын, хас биирдии бэйэбитин, кэнчээри ыччаппытын алгыстыы, көрсэтэ, бодоргото туруохтун.

Быйылгы ыһыахтары бэлиэ историческай түгэннэри – Саха сирэ Россия судаарыстыбатын састаабыгар киирбитэ 385 сылын, Саха АССР тэриллибитэ 95 сылын, үһүлүччүлээх судаарыстыбаннай, политическай деятель М.К.Аммосов төрөөбүтэ 120 сылын кытта ситимниибит.

XI Олонхо ыһыаҕа ытык Бүгүү сиригэр, Семен Каратаев-Ырма Дыгыйар, Василий Каратаев, Семен Иванов уо.д.а. ааттарбыт олонхоһуттар, саха профессиональнай музыкальнай искусствотын төрүттээбит Марк Жирков, биһиги өрөспүүбүлүкэбит, бүтүн дойду үрдүгэн биллибит үгүс-элбэх дьон чулуута төрөөбүт-үөскээбит сирдэригэр ыытыллар.

Сылтан сыл аайы ыһыах сиэрэ-туома сөргүйэр, чочуллар, олоҕун булар. Ыһыах биһиги төрүт үгэстэрбитин харыстыыр, умнуллан эрэри сөргүтэр, чочуйар түһүлгэр. Быйылгы Олонхо ыһыаҕа биһиги биир улахан быһыытыйбыт дьарыктыытын – саха оҕун сөргүтүүгэ бастакы онгуу оҥоруоҕа.

Күндү Сахам сирин олохтоохторо, ыалдьыттар Үрүҥ Тунах ыһыах үгүс үөрүүнү түстээтин, дьон сөп түгэрсэнсэтыгар хотоноор, уостан туспат кэпсээн буоллун. Хас биирдиилэригэр бу кэмҥэ үтүө баҕа санааларын тусуларыгар, туруорсуулары сөрүкүт ситиһиилэригэр баҕарабын. Чэ туруохпут, он-байан олохтоох, дьолоох буолун, күндү сахам дьоно! Үрүҥ Тунах ыһыаҕынан!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэнин Бэрэссэдээтэлэ, Олонхо уон сылын бэлиэмсэн ыытар Саха Өрөспүүбүлүкэтин Национальнай тэрийэр кэмитиэт бэрэссэдээтэлэ Александр ЖИРКОВ.

Үрүҥ Тунах ыһыахтар

ТӨЛӨЙ ЫҺЫАҔА ҮРДҮК ТАҺЫМНААХТЫК ТЭРИЛИННЭ

Быйылгы ыһыахтартан биир таһымнаахтара – Төлөй нэһилиэгэ суругка киирбитэ 250 сылыгар анаммыт Ыһыах бэс ыйын 17 күнүгэр олус тэрээһиннээхтик ыытылынна. Ыһыахха сылдьыбыт ыалдьыттар, дьон-сэргэ бары «Сомоҕолоһуу ыһыаҕын» олус астынан, сэргээн тарҕастылар.

Ыһыах күндү ыалдьыттарынан буоллулар: Өрөспүүбүлүкэ Ил Дархана, биир дойдулааҕыт Е.А.Борисов уонна кини кэргэнэ, «Россия нйэтэрэ» хамсааһын саха сиринээҕи салаатын салайааччыта П.П.Борисова, Ыраабыльатыстыба бэрэссэдээтэлин бастакы солбуйааччы А.А.Стручков, Ыраабыльатыстыба бэрэссэдээтэлин солбуйааччы М.Д.Гуляев, Ыраабыльатыстыба бэлиитикэтин көрөр-истэр департамент салайааччыта В.В.Гуляев, РИК хампаанньа генеральнай директорын солбуйааччы И.Н.Аммосов, Тыа хаһаайыстыбатын миниистирин солбуйааччы Н.И.Петров, Норуодунай суруйааччы С.А.Попов – Сэмэн Тумат, суруйааччы П.П.Федоров – Сомоҕо, А.С.Бродников тэрээнүт кыыһа С.А.Бродникова, «Бичик» кинигэ кыһатын генеральнай директорэ А.В.Егоров, кыһа кылаабынай редактора В.Н.Луковцев уонна да атыттар. Итини таһынан улуустан баһылык А.Т.Ноговицын, улуус депутаттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Я.П.Оконешников, улуус баһылыгын бастакы солбуйааччы А.А.Ноговицын, улуус баһылыгын тутуута солбуйааччы В.М.Германов, управлениелар уонна тэрилтэлэр салайааччылара кыттыыны ыллылар.

Хоту көһөрүллүүттэн тоннон ийэлээ төлөйдөр Нам оройуонун Иккис Хомустаах нэһилиэгин сиригэр тохтооц, дьонун үтүө санаатыгар тиргэтэн тыын ылан, сынньанан аастылар эбит. Элбэх кини онно олохсуйан хаалбыт. Бу ыһыахха Иккис Хомустаах дьоно 70-ча буолан кэлэн делегацийанан кытта кэлбиттэрэ айымах дьоннор олус улахан суолталаах.

В.П.Герасимов ыһыах сыдьык алгыһын тэрийдэ. Төлөй нэһилиэгэ хайдах тэриллибитин сырдатар дьүһүйүүнү А.Н.Барашкова салайан туруорда. Олохтоохтор уонна аҕыйах

ыһыа...ытыгар кэлэктиибтэр Төлөй төрүттэниитин историятын толору сырдатан бэрт таһымнаахтык оонньоон көрдөрдүлэр.

Ил Дархан Е.А.Борисов тыл этиитигэр биир дойдулаахтарыгар түһээйэн истиҥ эҕэрдэтин тиэртэ. Төлөй иккистээн төрүттэниитэ улахан дьоннор тирэһиирэн тэриллибитин бэлиэтээн ыйда. Очиэтоҕу салайааччы И.Н.Аммосов утуутун астыннан аҕалла. Биһигини баһылык Н.И.Аммосов үлэтин үрдүктүк сыаналаата. Төлөйдөргө түһээйэн сомоҕолоһорго, түмсүүлээх үлэнэн нэһилиэк, улуус сайдыытын тэрийээччилэригэр баҕа санаатын анаата. Егор Афанасьевич Төлөйтөн төрүттээхтэр ыччаттарын сыһыарыан төрүт сиргэрин ытыктыылларыгар, кыах баарынан күүс-көмө буолалларыгар ыҥырда. Төлөй төрүччүтүн сырдатар, историятын көрдөрөр кинигэлэр тахсыыларын сөбүмэхтээн бэлиэтээтэ. Төрүччүтүн үөрэтии олус суолталааҕын ыйда, ыччатка аналлаах историятын үөрэтэрэ, төрөөбүт дойду туһунан өйдөбүлү өрө тутарга сорудахтаата. Борисовтар бу ыһыахха бүтүн аймахтарынан кэлэн, дьоннорун-сэргэлэрин кытта ирэ-хоро кэпсэтэн, ыһыах оонньууларын көрөн, күрэхтэр тэрээһиннэрин кэрдүстэн бардылар.

Улуус баһылыга А.Т.Ноговицын Төлөй дьоно түмсүүлээхтэрин, үлэҕэ-хамнаска куруутун инникилэрин сырдатан биллэрбит махтана, улуус аатыттан эҕэрдэлээтэ. Андрей Тимофеевич быйыл улууска биллэриллибит История сылын чэрчитинэн хас биирдии нэһилиэккэ элбэх үлэ ыытыллыбытын сырдатта. Опор оргсекретарыгар Төлөй нэһилиэгэ ордук улахан үлэни ыытыллыбытын бэлиэтээтэ. Төлөй дьонугар, ыһыах ыалдьыттарыгар дьолу-доруобуйаны, ситиһиилэри баҕаран алгыһын анаата.

Ыһыах күн элбэх эҕэрдэ этилиннэ, үлэҕэ ситиһиилээх дьон наҕараадалары туттулар. Ол курдук Төлөй нэһилиэгин бочуоттаах граждана аатын И.А.Пинигин, Т.Е.Захарова, В.В.Смирников ылбыттар. Е.Е.Аламова «Гражданскай килбиэн» бэлиэ туттарылынна. Үбүлүөйгэ сыһыыннар, механизатордар, тыа сирин дьонун үлэһит дьоно дьоһуннаахтык чиэстэннилэр.

Төлөй нэһилиэгин дьаһалтата, нэһилиэк актыыба, Дьокуускай куоракка уонна Чурапчы селотугар олорор биир дойдулаахтара түмсэн, бу үбүлүөйдээх ыһыаҕы көрсө олус улахан суолталаах кинигэлэри таһаардылар. «Төлөй төрүччү суруга», «Гуорэҕэ олорбут, талахтан түстээммит төрөөбүт түөлбэбит – Төлөйбүт» диэн икки туомунан «Бичик» кинигэ кыһатыгар бэртээхэй кинигэлэр бэчээттэннилэр. Бастакы кинигэ ааптардара – И.А.Пинигин, П.Д.Гуляев, иккис кинигэ ааптара Т.Е.Захарова буолаллар. Ону сэргэ биһиги Төлөйү сырдатан фотоальбом таһаардыбыт.

Ыһыах күрэхтэрэ саҥалыы сиэрдээхтик оҥоһуллубут түһүлгэлэргэ олус тыынааҕыннаахтык ыытыллан, көрөөччүлэр астынныылар. Кэлин үс улуус ааттаахтарын түмэн ат сүүрдүүтэ ыытылынна. Манна Төлөй хамаандата бастаата итиэннэ Кытай тырааххтарын ылары ситиһэтэ.

Үрүҥ тунах Ыһыах үтүө алгыһа бар дьоммутугар үйэ уһуйбыйаны түстээтин, төрөөбүт улууспут – Чурапчыбыт, төрүт сирбит – Төлөйбүт сайдыытыгар сомоҕолоһууну тэрийдин, түмсүүлээх үлэни олохтоотун!

А. ЗАХАРОВ.

ҮТҮӨКЭН ТҮҺҮЛГЭ ТӨРҮТТЭННЭ

Хоптоҕо нэһилиэгин Чычаах алааһа... Күн көмүттэн-көмүстэр быһыт кэтэҕэр саһан сорҕукэтэ ылар үтүө күнүгэр Чычаах күөл үрдүгэр сахалыы таҥастаах дьон сарсыардаттан сайбалдьыйа хаамыстылар. Айылҕа мунутаан тупсан, сибэккитин арыаһын тэлгэтэн, кэтэрүн-сүүрэрин тупсарбыт, дьонун-сэргэтин көннөрдүбүт көмэ...

Мин төрөөбүт Болтоҥом тыл ууссатын таһаарар айылгылаах буолбатаҕына, Хоптоҕо нэһилиэгэ ойуулуттар уустуйан үөскээбит сирдэринэн биллэр. Быйыл манна Илья Репин аатынан РСФСР государственнай бириэмийэтин лауреата, муосчут-худуоһунньук Семен Николаевич Постеров төрөөбүтэ 100 сылынан өрөспүүбүлүкэҕэ аан бастакынан „Алаастан тахсыбыт талааннар" диэн аатынан Худуоһунньук ыһыаҕа ыһылынна. Кинини таһынан бу сорҕуллаах түһүлгэттэн художественнай училищены төрүттээбит худуоһунньук Петр Петрович Романов, саха искусствотын аан дойдуга аатаппыт график-худуоһунньук Афанасий Петрович Мунхалов, худуоһунньук Иннокентий Дмитриевич Корякин, мамонт муоһун ыллайбыт Георгий Николаевич Родионов, муосчут-худуоһунньук Роман Михайлович Пинигин, сиэл ойуутун төрүттээбит Надежда Егоровна Федулова, худуоһунньук Ким Конфоевич Колесов төрөөн-үөскээн киэн аартыкка кэллигтэрэ.

Сарсыардаттан анал павильоннарга бу маастардар үлэлэрэ дьон хараҕын маанылаан турууорулуннулар. Кинилэр үлэлэрин таһынан эдэр, саҥа саҕалаан эрэр худуоһунньуктар үлэлэрэ эмиэ дьон дьүүлүгэр таҕыстылар. Быыстапканы үөрүүлээхтик арыйыыга СӨ Худуоһунньуктарын сойууһун председателэ, РФ Худуоһунньуктарын сойууһун чилиэнэ, СӨ искусствотын үтүөлээх деятелэ Василий Николаевич Амыдаев, Дьокуускайдааҕы художественнай училище директора, РФ Худуоһунньуктарын сойууһун чилиэнэ, СӨ искусствотын үтүөлээх деятелэ Кирилл Петрович Гаврильев, улуус култуураҕа салаатын салайааччыта Дмитрий Дмитриевич Попов кыттыыны ыллылар. Ыалдьыттар хоптоҕолор ойуулуур-дьүһүннүүр искусствоҕа улахан болҕомтону ууран Худуоһунньук ыһыаҕын төрүттээбиттэригэр долгуйа үөрбүттэрин, бу хамсааһын өрөспүүбүлүкэҕэ сусланиа суох хаалбатыгар, салгыы сайдан кэлэригэр саарбахтаабаттарын биллэрдилэр.

Худуоһунньук ыһыаҕын алгыһын Кыыл Уолун аатынан Саха государственнай Үҥкүү театрын артыыһа, СӨ үтүөлээх артыыһа, биир дойдулаахпыт Дмитрий Артемьев туһаарда. Театр коллектива тахсан сиэр-туом олус таһымнаахтык, толоруутук барыларыгар тиийэ буолла. Бу кэнниттэн Семен Постеров олоҕун онкулун сырдатар, Хоптоҕо талааннаах дьонун кэрдэрэр театрализованнай дьүһүйүү көрдөрүлүннэ. Семен Николаевич айылҕаны кытта ыкса сибээстээ, хас костүүтүгэр мунурай суох талаана оноһукарыгар тиһигиннии киһи бараах тыла суох ойдуур. Бу күн Хоптоҕо нэһилиэгин сэлэкээктэрэ Ил Түмэн, улуус наҕараадаларын ыллылар. Үлэ, тыыл бэтэрээнэ, Хоту Көбөрүүлүү кыттыылааҕа Михаил Петрович Филиппов Чурапчы улууһун Бочуоттаах гражданина ааты туоһулуур докумуону ыһыах түһүлгэтигэр тутта.

Худуоһунньук ыһыаҕа араас күөн күрэстэринэн баай буолла. Биир сиргэ талах олоппоһу оҥоруута түһүннүлэр, иккиэ норуот ырыаларыгар илин-кэлин түһүстүлэр, сахалыы таҥаһы көрөн үөрдүбүт; күүстээхтэр күүстэрин холостулар. Киэһэтин ат сүүрдүүтэ, лотерея, кэнсиэр сэнэрээччилэри түмүүлэр. Биир тылынан, дьон интэриэстэрин сэргэхсийэр, сэргиирин булар, сөбүлүүрүн көрөр, айылҕаҕа дуоһуйа сынньанар, үгэһээх эти тоҕо амсайар, кымыстаах чороону көтөҕөр үтүөкэннээх түһүлгэтэ төрүттэннэ.

Оксана ЖИРКОВА.

Бэс ыйын 15 күнүгэр "Уунабыл сибэккэ дьөрбөтүн" СӨ Ил Түмэн Судаарыстыбаннай Мунньаҕын бэрэстэбиитэллэрин Палататын бастакы Председателэ, СӨ үтүөлээх юриһа, тылбаасчыт, поэт А.П. Илларионов төрөөбүтэ 75 сылыгар анаммыт ыһыах төрөөбүт дойдутугар – Хайахсыт нэһилиэгэр тэриллэн ааста.

ЫТЫК КИҺИ ТҮӨЛБЭЛЭЭХ ТҮҺҮЛГЭТЭ

Кэбиэ эрэ ыалдьыт бары саҥалыы тупсаҕайдык тутуллубут түһүлгэни хайҕыы астына көрдүлэр. Ол курдук, үс балаҕан дьиэ, биэс моҕол урааһа ону таһынан кулук сиргэ дьон олорор трибуната, сцена - барыта уурбут-туппут курдук. Итиниэ Хайахсыт дьоно-сэргэтэ кыһамньылаахтара, түмсүүлээхтэрэ көстөр. Ыһыах үөрүүлээх аһыллыытыгар СӨ Ил Түмэн Судаарыстыбаннай Мунньаҕын бэрэссэдээтэлэ А.Н. Жирков, Чурапчы улууһун баһылыга А.Т. Ноговицын, улуус депутаттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Я.П. Охлопков, СӨ Ил Түмэн Судаарыстыбаннай Мунньаҕын бэрэссэдээтэлин солбуйааччы В.Н. Губарев, "Сахатранснефтегаз" акционернай общество генеральнай директора И.К. Макаров, СӨ Конституционнай суутун бастакы бэрэссэдээтэлэ Д.Н. Миронов, СӨ айылҕа харыстабылыгар министиэрин бастакы солбуйааччы, өрөспүүбүлүкэтээҕи тэрийэр комитет чилиэнэ С.И. Яковлев, А.П. Илларионов кэргэнэ В.Е. Илларионова, Хайахсыт нэһилиэгин баһылыга В.В. Пруденскай кыттыыны ыллылар, эҕэрдэ тыллары эттилэр.

Ил Түмэн бэрэссэдээтэлэ А.Н. Жирков СӨ үөрэхтээһинигэр өҥөтүн, оҕо иитиитигэр ор сыллаах, үтүө суобастаах үлэтин иһин А.П. Илларионов аатынан Хайахсыт орто оскуолатын английскай тылыгар учуутала Л.М. Филипповаҕа Махтал суругу туттарда. Оттон Үлэ бэтэрээнэ, СӨ тыа хаһаайыстыбатыгар үтүөлээх үлэһитэ И.И. Филиппов өрөспүүбүлүкэ социальнай-экономическай сайдыытыгар үтүөлэрин иһин Ил Түмэн бэрэссэдээтэлин Бочуоттаах грамотатынан уонна кыһыл көмүс чаһынан наҕараадаланна.

Улуус баһылыга А.Т. Ноговицын эҕэрдэ суругу уонна официальнай тиэкиннэ сертификатын Хайахсыт нэһилиэгин баһылыгар В.В. Пруденскайга туттарда. Улуус социальнай-экономическай сайдыытыгар оҥорбутун иһин 3-с степеннээх бочуот знагынан тыа хаһаайыстыбатын бэтэрээнэ П.П. Илларионов, ычагы иитиигэ-үөрэтиигэ ор сыллаах уонна үтүө суобастаах үлэтин иһин улуус Бочуоттаах грамотатынан, үрүҥ көмүс бэлиэнэн Хайахсыт орто оскуолатын директора Ф.И. Борисов, нэһилиэнньэ доруобуйатын туһугар оҥотуу, ор сыллаах үлэтин иһин Хайахсыт участковай балыыһатын биэлсэрэ М.С. Маркова наҕараадаланнылар.

Ыһыах ыҥырыылаах ыалдьыттара балаҕан айы тэриллибит худуоһунньуктар үлэлэрин, уустар үлэлэрин, оҥоһуулар түһүлгэлэрин, быыстапкалары бэрт сэргии көрдүлэр, итиниэ "Уунабыл сибэккэ дьөрбөтүн" А.П. Илларионов ырыа буолбут хоһооннорутар өрөспүүбүлүкэтээҕи күөн-күрэс кэнсиэрин кэрэхсии истилэр. Бу күрэс кыайыылааҕынан - убаһаны Дьокуускай куораттан сылдьар СӨ үтүөлээх артыыһа Степан Васильев ылла.

"Алаас кыыһа" кэрэ кыыстар куонкуурстарыгар, бары оттунэн талааннааҕын чаҕылыйдык көрдөрөн, Чурапчы кэрэ кыыһа Варя Орлова кыайда уонна Хайахсыт эмис убаһатынан наҕараадаланна.

Спортивнай күрэхтэһиилэргэ Чурапчы физкультурнай институт тренерэ И.И. Чирков дьарыктыыр спортсменнара атах оонньууларыгар уонна сүүрүүгэ олус кыайыылаах күрэхтэһиилэри көрдөрдүлэр. Кинилэр "Маҥнаары оонньууларыгар" улууска чиэһин көмүскээхтэрэ. Түһүлгэ биир сүрүн "Күлүмэх күүстээх Күөнэ Бохо" быһыах күүстээх эр бэргэнин күөн күрэстэригэр уларсааччыларын барыларын сабырыйан, мунутуур кыайыылааҕынан, А.П. Илларионов сиэн уола, Амма Бэстээх техникумун физкультураҕа учуутала Болот Илларионов буолла уонна төрөөбүт дойдутун убаһатын ылла барда. Күрэхтэһии сүрүн судьуйатынан уонна комментатарынан 2010-2015 сс. Хайахсыт нэһилиэгин баһылыгынан үлэлээбит; нэһилиэгин туһугар үгүс оруттээх үлэни тэрийбит А.П. Дорофеев үлэлээтэ.

Түмүккэ Хайахсыт нэһилиэгин баһылыга В.В. Пруденскай уонна А.П. Илларионов кэргэнэ В.Е. Илларионова мустубут дьоҥҥо туһаайан ыһыах олус тэрээһиннээхтик ыытыллыбытын, улахан болҕомто, суолта биэрэн кэлэн малдьыттаабыттарын иһин сүрүн тэрийээччилэргэ, чуолаан СӨ Ил Түмэн бэрэссэдээтэлигэр А.Н. Жирковка, Чурапчы баһылыгар А.Т. Ноговицынга истиннник махтанныылар. Иннинэн дьаҕаны Хайахсыт нэһилиэгэ үгэс-сайда, чэчирии турдун.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

СҮДҮ КИҺИЭХЭ СҮГҮРҮЙҮҮ БЭЛИЭТИНЭН

Бу күннэргэ Сахабыт сиригэр саҥаан сайыны уруйдуур, Үрдүк айыыларга үҥүү-билиҥҥы көрдөһөр үрүҥ тунах ыһыахтар ыытылыннылар. Бу быраабылынньыкка норуокка үтүөнү оҥорбут биллэр-көстөр дьоннорбут үбүлүөйдээх даталара эмиэ бэлиэтэнэр. Ол курдук, Болтоҥо нэһилиэгэр саха норуотун бастакы тыл үөрэхтээҕэ, сахалыы алпаабыты айан маассабай суругу-бичиги төрүттээбит, норуота үөрэх аартыгын арыйарыгар сүдү үтүөлээх Семен Андреевич Новгородов төрөөбүтэ 125 сылыгар анаммыт ыһыах ыһылынна.

Үбүлүөйдээх ыһыах ыһыллар күнүгэр аан бастаан лингвист-учуонай С.А. Новгородов төрөөбүт алааһыгар, Чуораайыттаҕа, кини аатыгар мэҥэ таас уурулубут паамятынньыгын аһыллыыта үөрүүлээх чааһа буолла. Итиниэ Болтоҥо нэһилиэгин баһылыга Н.Н. Попов, улуус депутаттарын Сэбиэтин председателэ Я.П. Охлопков, Саха норуоттуун суруйааччыта С.А. Попов, „Бичик" национальнай кинигэ кыһатын генеральнай директора А.В. Егоров, бу кыһа редактора В.Н. Луковцев, А.А. Амбросьев - Сиэн Мундуу, үлэ бэтэрээнэ, норуот хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ Н.Е. Кривошапкин, Чурапчы улууһун култуураҕа управлениетын начальнига Д.Д. Попов, о.д.а. кыттыыны ыллылар. Олохтоох оскуола үөрэнээччилэрэ С.А. Новгородовка анаммыт дьүһүйүүнү көрдөрдүлэр. Үбүлүөйдээх ыһыаҕынан эҕэрдэ тыллар этилиннилэр, паамятынньыга аһыы диэн лиэнтэ быһыллынна, сибэкки дьөрбөтө уурулунна.

Бу паамятынньык быраайыагын толкуйдааһынга, оҥоһуутугар Д.Д. Попов уонна С.И. Дорогунов үлэлээбиттэрэ. Оноһук хас биирдии түһүмэхтэрэ (деталлара) туспа-туһунан ойдобуллаахтар, суолталаахтар. Холобур, күрүөтэ алааһы саҥатааҕар гүрүк, ураһа быһыылаах оҥоһук ааҕарыгтаналлара өтто балаҕан эркинин санатар хоһооноос быһыылаах, ортотугар уурулубут мэҥэ таас сахалыы алпаабытынан С.А. Новгородов бэйэтин хоһооно суруллубут, суоруна таас туруору уурулулубута ортотунан хайаҕастаҕынан көрдөххө, булгуннаах көстөр. Күрүөҥҥү күнү утары эргийэн киирэн баранны хайаҕаһынан булгунньаҕы көрөн туранны баҕа санааҕын саныыгын.

Ыһыах түһүлгэтэ хатыҥ суугуннаах сиккиэригэр, тиитэ Таатта күлүмүрдээ уутунан, дьэрэкээн ойуулаах таҥастаах ыһыах дьонун үөрүүлээх куйгурун көрүстэ. Түһүлгэ бүрүөтэ унааҕа, алыс үтүөтэ эттиинэ, кэрэчээн кыргыттар саха нарын үҥкүүтүгэр дьаахтылы дайдылар, чобчик кэй салгынна сайыны уруйдуур ыллам ырыа кэрэ доҕуһуолунан үйэлэрэ тардылар.

Эҕэрдэ тыллары Н.Н. Попов, Я.П. Охлопков, А.В. Егоров, С.А. Попов, суруйааччы Е.Е. Карпуков, о.д.а. эттилэр. Билиҥҥэх опчут В.П. Селянинов-II "Гражданскай килбиэн" бэлиэнэн наҕараадаланна, М.Д. Макароваҕа, Н.К. Кривошапкинаҕа, И.М. Слепцовка „Болтоҥо нэһилиэгин бочуоттаах гражданина" аат иҥэрилиннэ. Ыалдьыттарга, бастыҥ үлэһиттэргэ, быйыл оскуоланы бүтэрээччилэргэ махтал суруктар, наҕараадалар, стипендиялар туттарыллыннылар. Александр Дьячковскай - Сарын, Варя Аманцова, олоҥхоһут кэнсиэрдэрэ, "Чобуо чоруостар" кыра оҕолорго хоһоон куонкуруһа буолла.

Ханаҕайга, кыһыны эккирэтиигэ, мас тардыһыытыгар күрэхтэһии буолла, ыһыах лотереята оонньонно. Үрүҥ тунах ыһыах оһуокайыгар 125 (үбүлүөй бэлиэтэ) киһи кытынна.

Алексей СЛЕПЦОВ.

Прокуратура иһитиннэрэр

ИНТЕРНЕТ СИТИМИН КУҺАҔАН ДЬАЙЫЫЛАРЫТТАН ОҔОНУ ХАРЫСТААҺЫН -- ТӨРӨППҮТ СОРУГА

Оҕо олоҕор, дьиэ кэргэнигэр уонна оскуолатааҕы эйгэтигэр сибээс саҥа технологиялара, чуолаан интернет ситимэ күнүгэр балысханнык киирэн иһэллэр. Гаджет диэн аймахха информацияны түргэнник, туох да хааччаҕа суох тиэрдэллэр. Бу балысхан сайдыы биир көрүҥэ, хомойуох иһин, үчүгэй өрүтүн таһынан оҕо олоҕор куһаҕанныык дьайара саарбахтаммат.

Ол курдук 2016 сыллаахха Интернет ситимигэр «Синий Кит», «Тихий Дом», «Киты плывут вверх», «Беги или умри», «Разбуди меня в 4:20», «Фея огня», «Розовый Пони» олус кутталлаах оонньуулар күөрэйбиттэрэ. Россияҕа бу онлайн-оонньууга киирбит оҕолор оргуолорунан бэйэлэригэр тиийиини олус элбэх түгэнэ тахсыбыта бэлиэтэннэр. Биһиги өрөспүүбүлүкэбитигэр маннык быһылааннар эмиэ тахса сыспыт хомолтолоох түгэннэрэ баалар. Бэйэлэрин ааттарын, кимнэрин туохтарын кистиир, аһыныык этэххэ, анонимнай бу кутталлаах оонньуулары тэрийээччилэр оонньууга киирбит оҕолорго араас сорудахтары биэрэллэр. Холобур: «хоруук тымырын быс уонна хааныннан кинигэ уруһуйдаа», «төрөппүттэрин утуйа сыттахтарына, гааһы холбоо», «поезд эйигин таттыан баҕарар буоллаххына, төрөппүттэргэр тугу кэпсэтэрбитин этимэ, биһиги бэйэбит эрэ кистэлэҥмит», «эн подоконникка ыттан тахсан бэйэҥ турар кыахтааххын дуо?» уо.д.а. Тиһэх сорудах барыларыгар биир – «бэйэҕэр тиийии» диэн буолар.

Хас биирдии төрөппүт оҕото маннык тас дьайыыттан көмүскэллээх буолуутугар сүрүн болҕомтотун уурунуохтаах. Бу туһунан РФ сүрүн сокуонунан – Конституцияҕа (2ч., 38 ыст.), РФ Дьиэ-кэргэн кодексыгар (63 ыст.) уонна да атын сокуоннарга сиһилии суруллан сылдьар: төрөппүт оҕотун доруобуйатын, кини эт-хаан, ой-санаа, сиэр-майгы өттүнэн сайдарын туһугар кыһаллар эбээһинэстээх. Бу эбээһинэһин ситэри, толору толорбот төрөппүт сокуон иннигэр эппиэтинэһи сүгэр, ол гынан баран түмүгүнэн да кэмнээммэт саамай ыар накаастабылынан оҕо олохтон барыыта буолуон сөп.

Психологтар этэллэринэн, 13-16 саастаах оҕолор өрүү интернет ситимигэр виртуальнай оонньууларга ыллаҕан, сытыы, омуннаах сюжеттаах киинэлэри көрөн өлүү диэн баарын итэҕэйбэт турукка киирэллэр эбит. Кинилэр санааларыгар, киһи өлбөт, олох бүппэт, бу билигин баар барыта оонньуу курдук кнопка көмөтүнэн эргиллиэ, саҥаттан саҕалана турарын курдук буолар эбит. Олох кыһалҕатын өйдөөбөт, сыаналаабат буолан, маннык оҕолор атын дьон дьайыыларыгар кэбэҕэстик киирэллэр.

Оҕолор кутталлаах оонньууларга киирэр төрүөттэринэн буолуохтарын сөп: мөлтөхтүк үөрэнэллэрэ, төрөппүттэрин кытары уопсай тыла буолбатаҕа, биирги үөрэнэр эбэтэр атын саастыылаахтарын кытары иирсиилэрэ, табыллыбатах таптал, араас сыһыаннары оҥоруулара, алҕастары оҥорон баран таба суолу тобулан кыайан тахсыбат түгэннэрэ, чугас дьоннорун өттүттэн болҕомто суоҕа, эбэтэр төгүрүгүн болҕомто киинэ буола сатааһын. Маннык ыарахан түгэннэр төрөппүттэр уонна кинилэри сокуонунан солбуйааччылар оҕону иитэр эбээһинэстэрин ситэ толорбот буоллахтарына, эбиилэрин бары өйдүөх тустаахпыт.

Государство оҕону Интернет ситимин ноҕуо тарҕанар кутталлаах дьайыыттан көмүскүүр миэрэлэри ылбытын да иһин, бу үлэ толору кыаллыбат. Төрөппүт бу хайысхаҕа эбээһинэһэ уонна кыаҕа быһаан элбэх.

Оҕолорбут олоххо маннык майгылыныр ыарахан түгэннэргэ түбэспиттэрин туһунан бары биир санааннан үлэлиирбит ирдэнэр. Ол курдук, оҕолор төрөппүттэриттэн, эбээлэриттэн, чугас аймахтарыттан эбэтэр анал социальнай-психологическай көмө сулууспаларыттан сүбэ ылыахтаахтарын, кыһалҕаларын куттаммакка, аһаҕастык этэ үөрэнэллэрин ситиһиэхтээхпит: Россия иһинэн үлэлиир социальнай-психологическай көмө төлөпүөнэ: 88001003550 – Саха Өрөспүүбүлүкэтэ, 88002000122 – РФ. Бу нүөмэрдэргэ эрийдэххэринэ, сулууспа үлэһиттэрэ сүбэ, өйөбүл буолалларын быһаарар наадалаах.

Билиҥҥи туругунан, Холуобунай Кодекска олоҕуран маннык дьайыыны оҥорбут киһи холуобунай эппиэтинэскэ тардыллар.

Төрөппүт оҕото Интернет ситимигэр киирэрин хонтуруоллуохтаах. Оҕону кытары аһаҕастык кэпсэтэр, виртуальнай ситимэ туох куттал баар буолуон сөбүн, онно хайдах көмүскэниэхэ сөбүн быһаарар оруннаах. Бэйэ туһунан информацияны интернеккэ угар эмиэ кутталлааҕын өйдөтөр наада: бу барыта кини оҕо олоҕор, дьылҕатыгар куһаҕаннык дьайыан сөп. Ол иннигтэн оҕо бэйэтин туһунан араас информацияны киллэрбитин (аатын-суолун, аадырыһын, ханна барбытын кэлбитин уо.д.а) сотторон кэбиһэр ордук. Кутталлаах оонньуулар тустарынан өйдөтөр үлэ эмиэ сэрэтэр, быһаарар хайысхалаах буолуохтаах. Оҕо бу оонньуу бырааһылатын быһыытынан туспаах тэрийээччилэргэ олус элбэх бэйэтин, бэйэтин дьиэ-кэргэнин, олоҕун туһунан кэпсээбитин кэнин өттүгэр тэрийээччилэр оҕону шантаастыырга туһаныахтарын сөбүн билиэхтээх. Оҕону чугас дьонун (төрөппүттэрин, эбээтэх-эһээтин, быраатын-балыстарын, атын аймахтарын, табаарыстарын) өлөрөллөрүнэн, дьакыйалларынан куттаан бэйэлэригэр тиийиниэригэр күһэйиини – бу психологическай ыарыылаах, дьону үктээн, талбытынан дьаһайан, кинилэри олор суолта үктэннэрэргэн дуоһуйуу ылар киһи аатыттан аасыыт силигг маайгылаахтар толкуйдаан оҥорор оонньуулара.

Ыарахан түгэҥҥэ түбэспит, бэйэлэригэр тиийиини санааҕа киирбит оҕолору хайдах көрөн билиэххэ, сэрэтиэххэ сөбүй: төрөппүт эмиэ билиэхтээх: маннык оҕо настырыанньата түргэнник уларыйар, сибилигин үөрэр, сибилигин кыыһырар, хомойор; ытыы, кыыһыра сылдьар буолар, утуйбат; эбэтэр төгүрүгүн утуйа сылдьар, болҕомтото суох, кэпсиир-иистэнэр, туохха да наадыйбат, кыһаммат буолар.

Оҕо Интернет ситимигэр «Синий Кит», «Тихий Дом», «Киты плывут вверх», «Беги или умри», «Разбуди меня в 4:20», «Фея огня», «Розовый пони» онтон да атын, аата уларыйа турар араас кутталлаах оонньууларга киирбит буоллаҕына, Интернет ситимигэр күнү быһа олорорун таһынан илиитигэр атаҕар быһа сотуу суолары, этигэр араас суруктар, уруһуйдар бааларын бэлиэтии көрүөххэ сөп. Оҕо 4:20-ҕэ будильнигын холбуурун, араас кыылар саҥаларын, өйдөммөт музыканы истэрин, үөрэҕин көтүтэрин билиэххитинэ, дьиэ үрдүгэр тахсан хаама сылдьарын көрөөххүтүнэ эмиэ улахан дьиксиниини саҥа төрөппүккэ киириэхтээх.

Төрөппүт оҕото бу маннык олоххо кутталлаах оонньууларга киирбитин билиэҕинэ, сыһаллык маннык миэрэлэри ылыахтаах:

- оҕону бу оонньууга киллэрбит киһи контактарын суруйан ылыы;
- ис дьыала органнарыгар информацияны тиэрдии;
- оҕо бу ситимэ киирэр киирбэтин иннигтэн сайтыа блокировкалааһын;
- оҕону компьютерыттан, сотовай төлөпүөнүттэн, планшетыттан уо.д.а. тэриллэрин тутарын, оонньуурун хааччахтааһын;
- оҕоҕо психологическай реабилитация сулууспатын оҥоруунун «Ребенок в опасности» төлөпүөнүн линията: 8(4112)40-32-37, СӨ ыччат уонна дьиэ кэргэн политикатын министерствотын иһинэн үлэлиир дьиэ кэргэни уонна ыччаты өйүүр социальнай-психологическай киин төлөпүөнэ: 7(4112)32-03-37, СӨ үөрэххэ министерствотын өрөспүүбүлүкэтээҕи психологическай, медицинскэй, социальнай киинин төлөпүөнэ: 8 (4112) 42-28-92.

Ситимтэн сэрэхтээх буолууга сүрүн болҕомтону оҕолор сайыҥҥы, күһүҥҥү, кыһыҥҥы, сааскы сынньалаҥнарын кэмигэр уурууга наада. Бу кэмнэргэ төрөппүт барыта оҕотун чэбдигирдэр – сынньалан, араас өрүттээх лааҕырдарга, туристическай айаннарга сырыттарар кыаҕа суох. Оҕо оскуолаҕа үөрэммэт кэмигэр учууталлар хонтуруолларыттан таххар, психолог өйөбүлэ суох хаалар, оччотугар төрөппүт үлэҕэ-хамнаска үгүрүйтэрэн оҕотугар туһааннаах болҕомтону уурбат буоллаҕына, оҕо интернет кутталлаах оонньууларыгар киирэр, олоҕор кутталлаах дьаллыкка ылларар кыаҕа улаатар, үрдүүр, эбиллэр.

Билигин хас биирдии киһи оҕону интернет кутталлаах дьайыыларыттан көмүскүүр сыаллаах-соруктаах ыытыллар турар мониторинга кыттар кыахтаана.

Информацияны тарҕанар киэҥ эйгэҕэ, интернет саайтарга, социальнай ситимнэргэ, ватсаапка ханнык баҕарар ис хоһооннох бобуулаах иһитиннэрии көрбүт гражданин Роскомнадзор официальнай саайтыгар (https://rkn.gov.ru/) киирэн, электроннай форманы толорон биллэрии ыытыан сөп. Маны таһынан Роскомнадзор саайтыгар киирэн Интернет бобуулаах саайтарын туһунан информацияны, кинилэргэ туох миэрэ ылыллыбытын билиэххэ сөп.

Оҕо интернеккэ киирэрин хааччахтыыр, төрөппүттэргэ көмөлөөх анал программалар бааларын билиэх уонна туһаныах тустаахпыт.

Хас биирдиибититтэн оҕолорбут көмүскэллээх буолаллара тутулуктааҕын өйдүөҕүҥ уонна ол туһугар бары түмсүөҕүҥ!

Улуус прокурора, юстиция сүбэһитэ И.В. ЯДРЕЕВ.

АЙЫЛҔАБЫТ БИИР КҮНДҮ БААЙЫН – ОЙУУРБУТУН ХАРЫСТЫАҔЫҤ!

Тыаны баһаартан харыстааһын туһунан сокуон толоруутун көрүү— прокуратура үлэтин биир сүрүн хайысхата буолар.

Чурапчы улууһугар 2011 сыллаахха улахан ойуур баһаардара тахсыталаан, тыһаайыынаах боппуруостар күөрэйбүттэрэ. Ол курдук, 2011 сылга уопсайа 29 тыа баһаара бэлиэтэммитэ, ол түмүгэр 69 тыһ. гектар ойуур умайбыта, 2012 сылга 24 тыа баһаара буолбута, ол түмүгэр 9 тыһ. гектар тыа умайбыта. Ол саамай куйаас дьыллар турар кэмнэригэр этэ.

Онтон 2013 сылтан саҕалаан, 2015 сылга диэри, хаарлаах, ардахтаах дьыл туран, баһаар ахсаана 2013 сылга 3-кэ диэри түспүтэ. Ол түмүгэр 93 гектар тыа умайбыта, 2014 сылга 2 баһаар бэлиэтэнэн, 14 гектар ойуур умайбыта, 2015 сылга хоромньута суох 1 баһаар бэлиэтэммитэ.

Онтон былырыын 2016 сылга 3 баһаар турбута, 2 маҥнайгы баһаар саҥа умайантын кытары, эппиэтинэстээх сулууспалар тын кытары, миэрэ ылланнар, тыа фондатыгар хоромньута тахсыбатаҕа. 3 баһаар күһүн балаҕан ыйыгар куолуйаан 1,5 га ойуур сирин сиэн, РФ ойуурун фондатыгар 64 тыһ. солк. суумалаах боһоҥ хоромньуну тиксэрбитэ. Бу чааһыгар буруйдаах сирэй булуллан, холуобунай эппиэтинэскэ тардыллан, ыстараан уонна ойуур фондатыгар тиксэрбит хоромньутун төлүүргэ суут уураахтаан эбээһинэстэммитэ.

Быйыл уопсайа 3 баһаар бэлиэтэммититтэн барыта киһи дьалаҕай сыһыаныттан таҕыста. Ойуурга хоромньу тахсыбата, ол эрээри буруйдаах сирэйи эппиэтинэскэ тардарга үлэ ыытыллар. Ол курдук, 2017 сыл ыам ыйын 25 күнүгэр [illegible] тахсыбыт баһаарга ыстарааптанна.

Урукку сылларга тыа баһаара үксүн куйаас этиттэн тахсар эбит буоллаҕына, 2016 сылга Өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн тахсыбыт баһаар улахан аҥаара, ол иһигэр Чурапчы улууһугар тахсыбыт 3 баһаар киһи дьалаҕай сыһыаныттан тахсыбыта: ортоонуугэн, кутаа уоттан, табахтан.

РФ Правительствотын 390 №-дээх Баһаар утары режимын уураахтаан 218 пуунунан сири оргооһун бүтүннүү бобуллан турар.

РФ Правительствотын 417 №-дээх Тыаҕа баһаар бырааһылата ыйарынан, тыаҕа хаар ууллуоҕуттан күһүҥҥү ардахтаах кэмнэргэ диэри кутаа оттор, умайа сылдьар испиискэни, табаҕы, остуокулэни (күн уотуттан итийэн умайар кутталлаах) быраҕар бобуллар.

Ыйыллыбыт эбээһинэһи кэһии РФ Административнай буруйдар тустарынан кодексын 8.32 ыстатыйатынан (ойуурга баһаар бырааһылатын кэһии) көрүллэр эппиэтинэскэ тиэрдиэн сөп.

Бу ыстатыйанан көрүллэр накаастабыл миэрэтигэр олоҕуран, дьонно 3 тыһ. диэри, дуоһунастаах сирэйгэ 20 тыһ. диэри уонна юридическай сирэйгэ 200 тыһ. суумаҕа диэри ыстарааптаныахтарын сөп.

Маны таһынан РФ Холуобунай кодексын 261 ыстатыйатынан уоту кытта сэрэҕэ суох туттуу түмүгэр ойуур олордууларын алдьатыы, суох оҥоруу иһин эппиэтинэс көрүллэр. Бу ыстатыйа накаастабылын үрдүккү миэрэтинэн 3 сылга диэри көҥүлү быһыы көрүллэр.

Убаастабыллаах Чурапчы олохтоохторо! Ойуурга сэрэхтээхтик сылдьыаҕыҥ, айылҕабытын харыстыаҕыҥ!

Чурапчы улууһун Прокуратурата.

Воспользуйтесь услугой!

ПАМЯТКА ПО РЕГИСТРАЦИИ

на Едином портале государственных услуг (WWW.GOSUSLUGI.RU)

Необходимо создать «Личный кабинет» в Портале, для этого необходимо:

1.Открыть Единый портал государственных услуг (www.gosuslugi.ru).

2. Ввести свой номер сотового телефона (+7924000000), написать любой пароль и дождаться **СМС-сообщения с кодом.**

3. Ввести полученный код, это подтвердит, что это Вы действительно вводите свои данные и номер сотового телефона.

4. Затем вновь вводите любой Ваш код, а затем повторяете его (**Вы открыли свой личный кабинет**).

Войдя в личный кабинет, необходимо провести следующие действия:

1. Ввести свои фамилию, имя, отчество, дату рождения, место рождения, адрес регистрации, адрес проживания, паспортные данные, данные СНИЛС, данные ИНН и т.п.).

2. Дождаться СМС-сообщения, **«Проверка Ваших данных и прошли успешно».**

3. Необходимо **«Подтвердить личность»**, для этого необходимо лично подойти в здание **МФЦ «Мои документы» с. Чурапча.**

После чего «Личный кабинет» создан полностью!!!
и теперь можно подавать заявление.

Для подачи заявления:

1. Необходимо войти в Ваш **«Личный кабинет».**

2. Выбрать **«Государственные услуги».**

3. Выбрать **«Министерство внутренних дел».**

4. Появится **«Список предоставляемых»** государственных услуг Министерством внутренних дел РФ.

5. Выбрать необходимую Вам государственную услугу **«Выдача лицензии гражданину РФ на приобретение оружия», «Выдача разрешения на хранение и ношение охотничьего оружия»** и т.п., что вам необходимо.

6. Нажать кнопку **«Получить услугу».**

7. Появится страница с квадратиком, на котором стоит галочка, с надписью «использовать «ЭП», данную галочку необходимо убрать.

8. Заполнить все графы, по порядку. (**Названия региона, района, села, улицы, подразделения, можно без проблем найти по списку, набрав лишь первые несколько букв, названия всплывают сами**).

9. В графе **«Подразделение»** выбрать **«ЦЛРР Управления Росгвардии по РС(Я)».** Данные руководителя заполнять не надо.

10. Если вы **имеете оружие**, то в графах данные о лицензии обучающей организации и данных об **вашем обучении**, в графах **«Серия»** пишите слово «нет», в **«Номер»** лицензии цифру **«0»**, в «Дата выдачи», **«Вчерашнюю дату».**

11. Если на Вашем оружии отсутствует **«Серия оружия»**, то пишите слово **«Нет»**, а в дате выпуска **«Текущий год».**

12. Можно сканировать или сфотографировать все документы и прикрепить к заявлению, или просто поставить галочки, в квадратиках **«Обязуюсь предоставить документы».**

13. И отправить заявление. При успешном заполнении появиться надпись **«с номером Вашего заявления, и что оно отправлено успешно».**

ВНИМАНИЕ!!!

Вид предоставляемой услуги и заявление должны быть выбраны и заполнены точно, в противном случае, в рассмотрении данного заявления будет отказано, до подачи корректного заявления.

Для рассмотрения заявления Вам, необходимо лично явится с оригиналами документов, если копии были прикреплены к поданному Вами заявлению, с помощью сканера или фотоаппарата (если копии документов не прикреплялись к заявлению, то с оригиналами, предоставляются их копии) по адресу: с. Чурапча, ул. Крупская, д. 3/а, каб. № 28 (отделение ЛРР по Чурапчинскому району Управления Росгвардии по РС (Я)).

Отделение ЛРР по Чурапчинскому району Управления Росгвардии по РС(Я).

ЭҔЭРДЭЛИИБИТ!

Ытыктабыллаах медицина эйгэтин үлэһиттэрэ!

Эһигини Бүтүн Россия үрдүнэн бэлиэтэнэр профессиональнай бырааһынньыгынан иитиктэстиниэх Чурапчы улууһун дьаһалтатын уонна депутаттарын аатыттан эҕэрдэлиибит!

Түүнү-күнү аахсыбакка, дьоҥҥо-уоттарга, оҕолорго улахан туран, дьон доруобуйатын тухугар үлэлиибит үлэҕит, сырдык-сылаас сыаналанарыгар баҕарабыт, эйиэхэлиэ дьон махтала, тапталлара күүскүтүгэр күүс, санааҕытыгар санаа эбэн, дьоллоохтук сорудаах буоллун!

Үйэ сайдыытын кытта тэҥҥэ сайдан, улуустутугар медицинскэй, профессиональнай таһым сылыата үрдээн, эдэр кадрлардар сылыата эбиллэ, дойдубутугар улахан кыһалҕата биһиэхэ, ордук нэһилиэнньэ саастаах дьонугар эрэли саҕар. Үйэлэри аттанан кэлбит "Манан холоттаах аттаныаҕар" диэн этиы ис суолтатын ииттэтин да бу курдук эрэ туттан, хас биирдии ыарыһахха болҕомтолоохтук сыһыаннаһан, хас биирдии ыалдьар, кыһалҕалаах дьон доруобуйатын тухугар ситиһиилээхтик үлэлииргитигэр-хамсыыргытыгар баҕарабыт.

Бу көрө, бэлиэ бырааһынньыгынан иитиктэстиниэх үлэлиир, аҕа-тута сылдьар дьиэлэнтэргит, медицина бэтэрээннэрин өссө төгүл эҕэрдэлиибит! Сырдыга сэлэлэригэр ис-эйэ, бииргэ санааланыы, бииргэ санааҕа буолуу эрэ баар буолуохтун, олорхуттаах дьыалаларбыт ситэриллэхтэрэ, быыһанныахпыт үлэлэр түмүктээхтэрэ!

Хас биирдии дьиэ кэргэҥҥэ туруктаах олоҕу, дьолу-соргуну баҕарабыт!

"Чурапчы улууһа (оройуона)" МТ баһылыга А.Т. НОГОВИЦЫН,
Улуус депутаттарын Сэбиэтин председателэ Я.П. ОКОНЕШНИКОВ.

Внимание!

Наслежный Совет депутатов МО «Хоптогинский наслег»
Чурапчинского улуса Республики Саха (Якутия)
Сессия 11
РЕШЕНИЕ №111

с. Дирин «09» июня 2017 года.

О назначении выборов главы МО «Хоптогинский наслег» Чурапчинского улуса (района)

В соответствии с частью 7 статьи 10, частью 8, статьи 81 Федерального Закона «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации», с частями 2, 3 статьи 8 Закона Республики Саха (Якутия) «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)» наслежный Совет депутатов муниципального образования «Хоптогинский наслег» РЕШАЕТ:

1.Назначить выборы главы муниципального образования «Хоптогинский наслег», на воскресенье, 10 сентября 2017 года.

2.Утвердить смету расходов на подготовку и проведение выборов главы муниципального образования «Хоптогинский наслег» в сумме 296.570 (двести девяносто шесть тысяч пятьсот семьдесят) рублей.

3.Назначить ответственным за подготовку и проведение муниципальных выборов на территории муниципального образования «Хоптогинский наслег» ведущего специалиста Данилову Лидию Прокопьевну.

4.Опубликовать данное решение в улусной газете «Саҥа олох».

Председатель наслежного Совета депутатов МО «Хоптогинский наслег» Д.Д. ДЬЯЧКОВСКИЙ.

Кэриэстэбил

ҮТҮӨ КИҺИ ОЛОҔУН ОҔОЛОРО САЛГЫЫЛЛАР

1942 сыл күһүн Хоту Көһөрүллүүгэ барарбыт, биһиги Бэстээх биэрэгэр ор кэлэ илит борокуоппут да, кэлэн, хоту дьиэ үөскэ киирэн быстанныах усаи эрдээхпиппит. Костокүүнү кырсынан аҕалан борокуокка киллэрбиттэрэ. Онуоха кииуоспут дьоно уоруу-кэтүү, айманыы боҕо буолбуттарын өйдүүбүн. Константин Митрофанович Иустинов 1943 с. сэрииэҕэр армияҕа сылдьан кэлиилэр тапаран, ийбэлиит буолан дойдутугар тоннон кэлэн, биһигини кытта барсан итэр кэргэттэрин буолан, Булун оройуонугар Кумах Сурт диэн сиргэ тийбиппит. Аҕаннан итэр сирбиппит тиэргибэкэ, курааах биэрэкэ түһэрэн кэбиспиттэрэ. Хаһаа барыаллытын билбэкэ, мух-мах буолан туралкытыыра, эдэр киһи Костокүүн Кирисэй Кривошапкиннын сатыы баран, аҕыйах дьиэлээх балыксыттар, табаһыттар олорор бөһүөлэктэрэ баарын булан, биһигини онно илдьэн олохтообута.

Бары түс-түспа ыалларынан тарҕайан сиэнибутун буолбуппут. Ону барытын Костокүүн ыҥыраан, салайан иһэрэ. Фронтка комсомол дьон аатаан балыксыт кэлбит дьон олоруохпут дуо, балыктарын тэриллин хомунан оруско балыктаһыыга бары кыттан барбыппыт. Күн айы төһөнү бултаабыттарын ыйаан туттарат, үлэлээбит дьонно нуорма ас биэрэллэрин олорбуппут. Мин ийэлээх аҕам кырдьаҕас буоланнар, хонтуораҕа остуорастыыллара уонна мунха диэнин аҕалан сан олорон эрийэн бэлэмниир үлэҕэ кыттар этибит. Ол эмиэ кэлиэйин кутугэр киирсэрэ эбиттэ буолуо. Дьонум кырдьаҕастарын, иитэлэлитэрин уонна үлэни кыайбаттарынан, биһиги 1943 с. дойдубутугар тоннон кэлбиппит. Костокүүнээх 1945 с. кэлэннэр, сайылыктарыгар ыаллыы олорбуппут. Сут-кураан кэмнэр этилэрэ, сайыныны этэс кэмнэтэ. Костокүүн мунхаҕы, сиэги хатарын сэлбибэт, абыраҕан кыра куоллорго мунхаҕан балыктааннар, ким барынан үлэлэстэн, кэргэн күөстээн уоруу-кэтүү буолара.

Алаас ийиэкэһи оҕолору мунннаҕ, Костокүүн курэлээни бокатун тэрийэрэ, лаптаҕа бэйэтэ ооннуоһоро, бэйэтин кыайар, кэлгынарас этэ. Түстүүнү да, ыҥыраах ооннуутун да бэрбытын тэрийэр этэ. Оччолорго сайын оҕо барыахха диэри, киэһээни нилиг буоламмыт күрэхтэһэрбит; он да ийин иаар Костокүүнү кэтэйэрбит-маййарбыт. Киһи Хатыына үп агальыан үлэлиирэ, хаска кэорин барарын бэркэ диэн билэрбит. Аны сатааҕаха, кыһыык, оҕоҕо оҕо курдук, кырдьаҕаска кырдьаҕастыы биир тэҥник сыһыаннаһар буолан, бары оһус сөбүлүүрбүт, убаастыырбыт. Костокүүн үлэлиир сирэ биһиги сайылыкпытыттан балтараа көс ыраах этэ. Онно сатыы сылдьара, кэнники бэлиэтэнээммэтэ. Оччолорго икки колуобээ олорон түргэнник айанныыр буолбутун биһиги соҕор, мыаллырар этибит. Аны сылыар сирэ ыллыктыыр, тыа иһинэн айанныырыгар сиикэ бэрэрэ, ону барытын кэрэн, ыраастаан кэбиспитэ. Биһиги суолу мастан, силистэн ыраастыы сылдьар буолуо диэн үөрэтэр буолара. Ол суолунан кэнники биһиги улаатан баран бииниэктэннэн сылдьарбытыгар абыранан, „Костокүүн суола" диэн ааттыыр этибит. Оччолорго суруйар, аахар киһи диэн суох. Туох эмэ сайабылаанына, докумуону толорууту Костокүүннээн ыйыыптан толорторор этибит.

Костокүүн кэнэ майгылаах, үтүө суобастаах буолан, оҕолоро бары аҕаларын курдук эмиэ үч үтүө ыһыдыон буолан олороннор. Кинилэри аймахтарым курдук истиҥник саныыбын. Костя, Ваня, Митрофан миигин „убайбыт" диэн ыҥыраллар. Биһиги, кырдьаҕас дьон, үтүө киһи аатын ааттатар оҕолоро, сиэннэрэ эҥэлэгэ сыһыардарыттан үөрэбит. Олук эрэ буоллун!

Роман Петрович КУЛДАРОВ,
үлэ бэтэрээнэ, Хоту Көһөрүллүү кыттыылааҕа.

БИЛЛЭРИИЛЭР / ОБЪЯВЛЕНИЯ

Продаю Toyota Corona Premio, передний привод, АКПП.
Подробности по тел: 8914-111-50-55.

Кэргэним, аҕабыт, эһээбит
ЗАХАРОВ Павел Павлович
бу дьыл, бэс ыйын 14 күнүгэр соһумардык олохтон туораабытын курутуйан туран билэр дьонугар, аймахтарыгар иһитиннэрэбит.
Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ, эһийэ, балтылара, быраата.

Арыылаах нэһилиэгин олохтооҕо, Саха Өрөспүүбүлүкэтин култуураҕын туйгуна
ПОПОВА Евдокия Матвеевна
уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Лука Лукичка, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
"Арыылаах нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата, "Туску" СК коллектива, бэтэрээннэр сүбэлэрэ.

Кутурҕанныарын тиэрдэллэр:
- Күн-күбэй ийэбэрэ, эбээлэрэ Попова Евдокия Матвеевна уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Лука Лукичка, оҕолоругар, сиэннэригэр Никифоровтарга, Слепцовтарга, Кириллиннэргэ, Старостиннарга.

Тэлэй нэһилиэгин олохтооҕо
ЛЫТКИНА Надежда Константиновна
эмиэхэ олохтон туораабытынан, бырааттарыгар, холлегаҕытыгар Семен Константинович Тарасовка дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Дирин агрооскуолатын коллектива.

Кундү аҕабыт, эһэбит, РФ үөрэҕириитин туйгуна, педагогическай үлэ бэтэрээнэ, "Сэрии сылларын оҕолоро" бэлиэ хаһаайына
ТАРАБУКИН Илларион Николаевич
бу дьыл, бэс ыйын 18 күнүгэр ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, билэр дьонугар, аймахтарыгар, табаарыстарыгар курутуйан туран иһитиннэрэбит.
Кэргэнэ, оҕолоро, кийиитэрэ, күтүөтэ, сиэннэрэ.

Кутурҕанныарын тиэрдэллэр:
- Хоптоҕо нэһилиэгин Мэлдьэхси учаастагын олохтооҕо, педагогическай үлэ бэтэрээнэ, ор сылларга Мэлдьэхси оскуолатыгар директордаан үлэлээбит колледжара Тарабукин Илларион Николаевич олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Степанида Спиридоновнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар улуустааҕы үөрэх управлениетын салалтата, үөрэх үлэһиттэрин профсоюзуһун комитета, педагогическай үлэ бэтэрээннэрин сэбиэтэ.
- Хоптоҕо нэһилиэгин Мэлдьэхси учаастагын олохтооҕо Тарабукин Илларион Николаевич олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Степанида Спиридоновнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр кырдьаҕас убайа Баһылай Тарабукин, кини уолаттара, Ефрем, Василий, Константин дьиэ кэргэттэрэ.

Арыылаах нэһилиэгэр төрүттээх ытыктыыр аҕа дьоҕорбут
БАРАШКОВА Татьяна Петровна
уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, оҕолоругар Анниҕа, Егорга, Иннокентийга, Иваҥҥа, сиэннэригэр, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Евдокия, Николай Киэлинниннэр.

Кутурҕанныарын тиэрдэллэр:
- Күн күбэй ийэлэ Барашкова Татьяна Петровна ыалдьан олохтон туораабытынан, убаастыыр коллегаларыгар Анна Иннокентьевна Барашковаҕа улуус Сэбиэтин председателэ Я.П. Оконешников, улуус депутаттара.
- Арыылаах нэһилиэгин ытык кырдьаҕаһа, тыыл, үлэ бэтэрээнэ, таптыах ийэбэрэ, эбээбэрэ, хос эбээбэрэ Барашкова Татьяна Петровна уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, уолугар, бииргэ үлэлээбит коллегаларыгар Егор Иннокентьевич Барашковка, бииргэ төрөөбүттэригэр, кинилэр дьиэ кэргэттэригэр Арыылаах орто оскуолатын коллектива, профкома.
- Үлэ, тыыл бэтэрээнэ, Арыылаах нэһилиэгин бочуоттаах олохтооҕо, таптыах ийэбэрэ, эбээбэрэ Барашкова Татьяна Петровна ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас дьонугар дьүөгэтэ Елена Михайловна Друзьянова, Дьячковскайдар, Филипповтар, Друзьяновтар.
- Күндү ийэлэ Барашкова Татьяна Петровна олохтон туораабытынан, уолугар Иван Иннокентьевичка, кини дьиэ кэргэнигэр, бииргэ төрөөбүттэригэр Иваҥҥын армияҕа бииргэ сылдьыбыт доҕоттор — Ыһык Күөлтэн П.П. Толстоухов, Сылантан Я.Д. Филиппов дьиэ кэргэттэр.
- Арыылаах нэһилиэгин бочуоттаах олохтооҕо Барашкова Татьяна Петровна уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, оҕолоругар, сиэннэригэр, бары аймахтарыгар "Арыылаах нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата, олохтоохтор.
- Күндү эбээбэр, хос эбээбэр, үлэ, тыыл бэтэрээнэ Барашкова Татьяна Петровна олохтон туораабытынан, кыыһыгар Анна Иннокентьевна Барашковаҕа, сиэнигэр Сардаана, уолаттарыгар уонна кинилэр дьиэ кэргэттэригэр, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр Ирина Петровна уонна кини оҕолоро, сиэннэрэ, Мария Дьячковская.
- Күндү ийэлэ Барашкова Татьяна Петровна олохтон туораабытынан, кыыһыгар Анна Иннокентьевнаҕа уонна сиэнигэр Сардаанаҕа Дьокуускайтан Евдокия, Александр Алексеевтар.

Чурапчы нэһилиэгин олохтооҕо
МАКАРОВ Михаил Васильевич
соһумардык олохтон туораабытынан, санаспыттарыгар, кийииппитигэр Галина Васильевнаҕа дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Мишкиннэр, Григорьевтар, Тимоновтар.

Кутурҕанныарын тиэрдэллэр:
- Чурапчы нэһилиэгин олохтооҕо Макаров Михаил Васильевич соһумардык олохтон туораабытынан, эһийиҥэр, бииргэ үлэлиир коллегаларыгар Галина Васильевна Мишкинаҕа уонна аймахтарыгар Чурапчылааҕы Почтамт коллектива уонна бэтэрээннэрэ.
- Чурапчы нэһилиэгин олохтооҕо Макаров Михаил Васильевич — Миичик эмиэхэ ыалдьан олохтон туораабытынан, бииргэ төрөөбүттэригэр, кыыһыгар, сиэнигэр, чугас аймахтарыгар ыаллыылара Антипиннар, Соловьевтар, Матвеевтар, Оконешниковтар, Бурцевтар.

Таптыах кэргэним, аҕабыт, эһэбит, СӨ үөрэҕириитин үтүөлээх үлэһитэ, СӨ үөрэҕириитин туйгуна, "Россияҕааҕы үөрэхтээһин сайдыытыгар кыһаллыын иһин" 3-с степеннээх уорҕан, "Үөрэхтээһин сайдыытыгар кыһаллыын иһин" мэтээл хаһаайына, "Якутуголь" АЛО холдингтоҕой хамнаанна стипендиата
МАКСИМОВ Алексей Михайлович
бу дьыл, бэс ыйын 18 күнүгэр уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытын курутуйан туран иһитиннэрэбит.
Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ.

Кутурҕанныарын тиэрдэллэр:
- Таптыах кэргэнэ, аҕалара, эһэлэрэ, СӨ үөрэҕириитин үтүөлээх үлэһитэ, СӨ үөрэҕириитин туйгуна, "Россияҕааҕы үөрэхтээһин сайдыытыгар кыһаллыын иһин" 3-с степеннээх уорҕан, "Үөрэхтээһин сайдыытыгар кыһаллыын иһин" мэтээл хаһаайына, "Якутуголь" АЛО холдингтоҕой хамнаанна стипендиата Максимов Алексей Михайлович уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Декабрина Ивановна Максимоваҕа, кыыһыгар Надежда Алексеевна, күтүөтүгэр Руслан Семенович Нестеровтарга, оҕолоругар, сиэннэригэр, бары аймахтарыгар Профессор Г.П. Башарин аатынан Сылаҥ орто оскуолатын коллектива.

Кылаабынай редактор – **А.А. ЗАХАРОВ.**
Эппиэттиир сэкиретэр, суруйуу отдела – **А.Н. ЗАХАРОВА.**
Экономика, тыа хаһаайыстыбатын отдела – **А.М. СЛЕПЦОВ.**
Корреспондеттар – **О.В. ЖИРКОВА, С.А. ЖЕНДРИНСКАЙ.**
Таҥааччы – **Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.**
Бэчээттээччилэр **С.А. ПАВЛОВ, Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.**

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук автономнай учреждение. Российскай Федерация Роскомнадзор СР управлениетыгар 2012 с. кулун тутар 15 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №14-0238.

АДЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сал., Карл Маркс уул., 26 "а" Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. E-mail: sanaoloh@mail.ru, сайт: sanaoloh.ru

Бэчээккэ сакааз: № 65 (11375)
Кээмэйэ: 1 бэч. лиис
Тираж 1648.
Хаһыат сыаната: 10 солк.

Саҥа олох

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графига: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэриллиннэ: 16 ч 00 м. "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһукка 19.06.2017 с. офсекка бэчээттэннэ.
Аадырыһа: 678670, Чурапчы сал., Карл Маркс уул., 26 "а". Индексэ: 54907. Хаһыат нэдиэлэҕэ үстэ: оптуорунньукка, чэппиэргэ уонна субуотаҕа тахсар.

Ааптар суруйар эмиэлэр санаа редакция позициятын кытта сөп түбэспэт буолуон сөп. Суруйуу ыйыылар чааһынан кырдыктарын ааптардар эппиэтинэскэ тардыллар.